

การศึกษากีฬาพื้นบ้านภาคตะวันออก

ไพโรจน์ สว่างไพโร¹ วาสนา มุ่งวิชา¹ เอนก สุตรมงคล¹
และจิรเมศร์ ธนกุลธำโรจน์²

¹คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยบูรพา

²คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชลบุรี

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูลกีฬาพื้นบ้านของภาคตะวันออกไว้เป็นแหล่งอ้างอิงเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยมีวิธีการเก็บข้อมูลจากการสำรวจและข้อมูลภาคสนาม (Field Study) รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร บันทึก และสัมภาษณ์ผู้รู้และปราชญ์ชาวบ้านในท้องถิ่น ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีพรรณนา (Descriptive Analysis) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเลือกแบบเฉพาะเจาะจงจาก 3 กลุ่ม คือ 1.กลุ่มผู้รู้ปราชญ์ชาวบ้าน 350 คน 2.กลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐ 70 คนและกลุ่มทั่วไปอนุรักษกีฬาพื้นบ้าน 70 คน รวมทั้งสิ้น 490 คน ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 51 - 60 ปี

ผลการวิจัยพบว่า

- 1) กีฬาพื้นบ้านของภาคตะวันออก ที่ยังมีการเล่นกันอยู่จนถึงปัจจุบันนี้ มีรวมทั้งสิ้น 78 ชนิดกีฬา โดยมีการเล่นเหมือนกันทุกจังหวัดถึง 61 ชนิดกีฬา
- 2) กีฬาพื้นบ้านของภาคตะวันออก มีจุดกำเนิดจากแนวความคิดของบรรพชนที่คิดขึ้น โดยมีพื้นฐานแนวคิดของการเลียนแบบวิถีการดำเนินชีวิต ของการเลียนแบบสัตว์หรือเลียนแบบธรรมชาติ การเลียนแบบเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ในท้องถิ่น การเลียนแบบอาชีพประจำวัน
- 3) การเล่นกีฬาพื้นบ้านของภาคตะวันออก จะนิยมเล่นกันมากในเทศกาลเช่นวันสงกรานต์ หรือวันขึ้นปีใหม่
- 4) กีฬาพื้นบ้านมีเล่นกันในทุกกลุ่มอายุ บางชนิดกีฬาความนิยมแตกต่างกันไปตามเพศและวัย
- 5) สถานที่ที่ใช้ในการเล่นกีฬาพื้นบ้านนั้น นิยมใช้สถานที่โล่งแจ้งที่เป็นสนามของลานวัดหรือทุ่งนา หรือในโรงเรียน บางชนิดกีฬาต้องอาศัยแม่น้ำลำคลองหรือชายทะเล

คำสำคัญ: กีฬาพื้นบ้าน; การละเล่นพื้นบ้าน; ภาคตะวันออก

STUDY OF LOCAL SPORTS OF THE EASTERN REGION

Pairot Sawangpai¹, Wassana Mungwicha¹, Anek Suamongkol¹,
and Jiramet Thanakulthiroj²

¹Faculty of Sport Science Burapha University

²Faculty of Education Thailand National Sports University Chon Buri Campus

Abstract

The purpose of this study was to collect data of local sports of the eastern region as reference sources. This study was qualitative research by collecting data from surveys and field studies. The information was collected from documents, records and interviews with knowledgeable people and local intellectuals. The data were analyzed by descriptive analysis. The samples used in this study were selected from three groups of people by using purposive sampling: 1) a group of 350 knowledgeable people, 2) a group of 70 government officials, and 3) a general group of 70 people who preserved local sports. The total samples were 490 people, and most of them aged between 51 to 60 years old.

The results were found below.

- 1) There are 78 types of local sports in the eastern region that are still being played until today, and 61 sports are being played the same in every province.
- 2) The local sports in the eastern region originated from the idea of ancestors. It was based on the concept of imitating lifestyles, animals or nature, local appliances and daily occupations.
- 3) The local sports of the eastern region were very popular on Songkran Day, or Thai New Year's Day.
- 4) The local sports of the eastern region were played in all age groups. Some types of sports were varyingly popular according to gender and age.
- 5) The popular places used for playing local sports were open places, such as temple courtyards, rice fields, or schools. Moreover, some sports had to rely on rivers, canals, or seashores.

Keywords: local sports, folk plays, the eastern region

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมในปัจจุบันเป็นสังคมที่แก่งแย่ง ชิงดีชิงเด่น มุ่งเน้นหาประโยชน์ส่วนตน โดยขาดสามัญสำนึก ความซื่อสัตย์ยุติธรรม ขาดการประนีประนอม ไร้น้ำใจ จนบางครั้งก่อให้เกิดคดีความขึ้นอย่างมากมาย ตรงกันข้ามกับวิถีชีวิตไทยในอดีตที่ดำรงชีวิตอย่างเรียบง่าย มีความรักสามัคคี เอื้ออาทร แบ่งปัน จากสถานการณ์และสภาพปัญหาสังคมไทยในปัจจุบัน จนทำให้ระเบียบวินัยและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของคนในชาติถูกละเลย ภูมิปัญญาไทยและลักษณะความเป็นไทยถูกระงับวัฒนธรรมไทยสมัยใหม่รุกราน ครอบงำจนวัฒนธรรมไทยดั้งเดิมถูกลดคุณค่า กลายเป็นสภาพอ่อนแอลง

กีฬาพื้นบ้านหรือที่เรียกกันอีกอย่างหนึ่งว่า กีฬาพื้นเมือง เป็นกิจกรรมหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย ในการสืบทอดมรดกไทย โดยการพัฒนาตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน ประโยชน์และคุณค่าของกีฬาพื้นเมืองไทยมี 8 ประการ คือ 1) ช่วยทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมทางด้านกีฬาของชาติ โดยเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ในการสะท้อนให้เข้าถึงชีวิตความเป็นอยู่ รวมทั้งวัฒนธรรมแบบไทยจากการเล่นกีฬาพื้นเมืองไทย 2) ให้คุณค่าทางด้านพลศึกษาไม่ยิ่งหย่อนกว่ากีฬาสากล โดยให้ทั้งคุณค่าด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สติปัญญา และสังคมที่สำคัญคือการสืบทอดคุณลักษณะที่ดีของความเป็นไทยที่สามารถขัดเกลาทางสังคมจากกีฬาพื้นเมืองไทยด้วย 3) ช่วยส่งเสริมคุณลักษณะ สมัยครมสามัคคีและเข้าใจดีต่อกันอย่างแท้จริง เพราะไม่ได้มุ่งเน้นเรื่องความเป็นเลิศเชิงทักษะกีฬามากอย่างสูงเช่นกีฬาสากลทั่วไป 4) สามารถเข้าร่วมได้ทุกเพศ ทุกวัย และเข้าร่วมได้เป็นจำนวนมาก เนื่องจากไม่มีกฎกติกาที่ยุ้งยากซับซ้อน 5) เป็นกีฬาเพื่อนันทนาการที่ดี (Sport for Recreation) เล่นง่าย สนุก คลายเครียด 6) ประหยัดค่าใช้จ่ายเพราะใช้วัสดุอุปกรณ์ที่หาง่ายในท้องถิ่น 7) ช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจภายในประเทศ ช่วยส่งเสริมการใช้สินค้าเพราะไม่ต้องใช้อุปกรณ์การเล่นจากต่างประเทศและ 8) เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการเพียงพอในแง่การออกกำลังกาย เล่นกีฬาอย่างเหมาะสมกับวิถีชีวิตและมีกิจกรรมการเล่นสลับเป็นช่วงเทศกาลตามฤดูกาลอย่างพอเหมาะพอควร (Chuchchai Gomaratut, 2006, pp. 25 - 32)

การเล่นกีฬาพื้นเมืองไทยยังสามารถพัฒนาสมรรถนะนักกีฬาไทยไปสู่การเล่นกีฬาสากลได้ด้วย เช่น การเล่นตีสี่ของไทยนำไปสู่การเล่นกีฬาฮอกกี้ โดยทักษะกีฬามวยไทยยังถูกถ่ายทอดโยนนำไปสู่กีฬาสากลหลายชนิดเช่น การทุ่ม ขว้าง ฟันได้และทักษะการเล่นกีฬาตะกร้อถ่ายทอดโยนทำให้สามารถเล่นฟุตบอลได้ดีขึ้น อารยา ถาวรสวัสดิ์ (Araya Thavornsawat, 2012, p. 1) การละเล่นพื้นบ้าน เป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันล้ำค่าที่บรรพบุรุษไทยได้สั่งสม สร้างสรรค์ และสืบทอดไว้เป็นเอกลักษณ์ประจำชาติเพื่อให้รุ่นลูกหลานได้เรียนรู้และรักในคุณค่าในศิลปไทยในแขนงนี้ นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดการรวมกลุ่มการทำกิจกรรมที่มีความสนุกสนานเพลิดเพลิน และสร้างความบันเทิงในรูปแบบต่างๆ ซึ่งจะมีลักษณะแตกต่างกันตามสภาพภูมิประเทศ สังคม วัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น ศุภโชคชัย นันทศรี (Suphachokchai Nanthasri, 2021, pp.139 - 150)

การศึกษาในครั้งนี้มุ่งที่ศึกษาเชิงประวัติศาสตร์เกี่ยวกับกิจกรรมกีฬาพื้นบ้าน ในพื้นที่ภาคตะวันออก ทั้ง 7 จังหวัด โดยศึกษาผ่านกระบวนการสัมภาษณ์และแบบสอบถามในเรื่องประวัติความเป็นมาการเล่นกีฬาพื้นบ้านที่เกี่ยวข้องกันอย่างไร ในด้านความเป็นมา กฎ กติกา และรูปแบบการเล่น มีรูปแบบการเล่นในแต่ละพื้นที่แตกต่างกันเพียงใดและเพราะเหตุใด เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัย นำกลับมาทบทวนและสร้างความรู้ใหม่โดยการเชื่อมโยงข้อมูลเข้าด้วยกัน เพื่อขยายความรู้และเกิดกระบวนการเรียนรู้ เกิดการอนุรักษ์กีฬาพื้นบ้านให้เป็นวัฒนธรรมของการเล่นกีฬาพื้นบ้าน สร้างความสัมพันธ์ของชุมชนกับการเล่นกีฬาพื้นบ้านให้เกิดการอนุรักษ์และการถ่ายทอดให้รุ่นต่อไป

การวิจัยนี้ก่อให้เกิดความรู้ใหม่ ที่เป็นประโยชน์ในจังหวัดภาคตะวันออก 7 จังหวัด ตลอดจนเป็นข้อมูลส่วนหนึ่งของประวัติศาสตร์ท้องถิ่นทั้ง 63 อำเภอ ที่ยังขาดการศึกษาอยู่ ทั้งยังเป็นการนำข้อมูลจากการ

รวบรวมเชิงประวัติศาสตร์นำมาอ้างอิงและประยุกต์ใช้ เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน โดยยังใช้แนวคิดเดิม และปรับเปลี่ยน กฎ กติกา ให้อยู่ยุคสมัย ในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อสำรวจและรวบรวมข้อมูลกีฬาพื้นบ้านของภาคตะวันออกเฉียงใต้เป็นแหล่งอ้างอิง

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีการเก็บข้อมูลจากการสำรวจและข้อมูลภาคสนาม(Field Study) รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร บันทึก และสัมภาษณ์ผู้รู้และปราชญ์ชาวบ้านในท้องถิ่น ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีพรรณนา (Descriptive Analysis) โดยผ่านผลการพิจารณาจริยธรรมวิจัยในมนุษย์มหาวิทยาลัยบูรพา เลขที่ 29/2556

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตในการศึกษาไว้ 3 ด้าน คือ ขอบเขตพื้นที่ ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง และขอบเขตเนื้อหา โดยมีการดำเนินการดังนี้

1. ขอบเขตพื้นที่ในการศึกษาครอบคลุมทุกพื้นที่ของภาคตะวันออกเฉียงใต้ รวม 7 จังหวัด 63 อำเภอ ดังนี้ 1) จังหวัดจันทบุรี 10 อำเภอ 2) จังหวัดฉะเชิงเทรา 11 อำเภอ 3) จังหวัดชลบุรี 11 อำเภอ 4) จังหวัดตราด 7 อำเภอ 5) จังหวัดปราจีนบุรี 7 อำเภอ 6) จังหวัดระยอง 8 อำเภอ และ 7) จังหวัดสระแก้ว 9 อำเภอ

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกีฬาพื้นบ้านที่อาศัยอยู่ใน 7 จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงใต้ เป้าหมายที่เลือกเป็นพื้นที่วิจัย ได้แก่ จังหวัดจันทบุรี จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี จังหวัดตราด จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดระยองและจังหวัดสระแก้ว

กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยแบ่งกลุ่มเป้าหมายออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ 1) กลุ่มผู้รู้ปราชญ์ชาวบ้าน (Key Informants) เป็นกลุ่มที่ให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของกีฬาพื้นบ้าน จำนวน 7 จังหวัดละ 50 คน รวม 350 คน ประกอบด้วย ปราชญ์ชาวบ้านด้านกีฬาพื้นบ้าน ผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญด้านการเล่นกีฬาพื้นบ้าน ปราชญ์ชาวบ้านด้านศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น 2) กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐ (Casual Informants) เป็นกลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐเพื่อให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับงานด้านการอนุรักษ์กีฬาพื้นบ้าน จำนวน 7 จังหวัดละ 10 คน รวมทั้งสิ้น 70 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด เจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐในชุมชนด้านการส่งเสริมกีฬา ผู้อำนวยการและคุณครูในโรงเรียนจังหวัด ผู้นำชุมชน หน่วยงานส่งเสริมอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น 3) กลุ่มทั่วไป (General Information) เป็นกลุ่มเพื่อให้ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการอนุรักษ์กีฬาพื้นบ้าน จำนวน 7 จังหวัดละ 10 คน รวมทั้งสิ้น 70 คน ประกอบด้วย ประชาชน เยาวชน ผู้ที่สนใจกีฬาพื้นบ้าน

3. ขอบเขตทางด้านเนื้อหา การศึกษาเกี่ยวกับชื่อ ถิ่นกำเนิด วิธีการเล่น กติกาการเล่น ของกีฬาพื้นบ้าน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ เป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) โดยผู้วิจัยสร้างขึ้นนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาตรวจสอบ ความถูกต้องของภาษา ประเด็นคำถามครอบคลุมเนื้อหา หรือตัวแปรหรือไม่ ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำเสนอ ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าความสอดคล้อง IOC (Item Objective Congruence Index) พิจารณาเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า 0.5 ขึ้นไป (Boonchom Srisa - Ard, 1989) ค่าเฉลี่ยของดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้เท่ากับ 0.702

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ การเก็บข้อมูลออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้ 1) เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกีฬาพื้นบ้าน ประวัติความเป็นมา ความสำคัญ อุปกรณ์ กติกา และวิธีการเล่น กีฬาพื้นบ้าน แบบทฤษฎี 2) การเก็บข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยผ่านผู้เชี่ยวชาญประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และนำมาสร้างเป็นแบบสอบถาม โดยการหาค่าความสอดคล้อง IOC (Item Objective Congruence Index) ค่าเฉลี่ยของดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้เท่ากับ 0.702

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ข้อมูลที่ได้จากเอกสารทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการ (Method of Agreement) ซึ่งประกอบไปด้วยการตรวจสอบความถูกต้อง ความเชื่อถือได้ในทฤษฎี ซึ่งพิจารณาจากเอกสารที่เป็นเรื่องเดียวกันจากหลายแหล่งข้อมูล มาทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) เพื่ออธิบายถึงประวัติความเป็นมา วิธีการเล่น กติกา อุปกรณ์แล้วนำผลที่ได้มาสรุปเป็นความเรียง

ผลการวิจัย

จากการศึกษาครั้งนี้ที่ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลและสัมภาษณ์ผู้รู้ในท้องถิ่นของแต่ละชุมชนทำให้ทราบว่ากีฬาพื้นบ้านของภาคตะวันออกทั้ง 7 จังหวัด จำนวน 78 ชนิดกีฬา ที่มีการเล่นที่เกิดจากภูมิปัญญาของบรรพบุรุษเรานั้น เป็นการประยุกต์กิจกรรมในชีวิตประจำวันรวมทั้งการประกอบอาชีพของแต่ละชุมชนแสดงออกมาในรูปแบบของการแข่งขันต่าง ๆ ซึ่งในภาคตะวันออกรวม 7 จังหวัดนั้นอาจจะมีกิจกรรมบางอย่างที่มีการถ่ายโยงหรือสืบสานต่อกันมาในระหว่างพื้นที่ใกล้เคียงหรือเกิดจากการโยกย้ายถิ่นของคนในชุมชน จึงทำให้มีการเล่นกิจกรรมอย่างเดียวกันหรือคล้ายกัน ซึ่งบางครั้งก็อาจจะมีย่อเรียกเหมือนกันก็มี บางแห่งก็มีชื่อเรียกที่แตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น สอดคล้องกับ แวงจี (Vangie, 2014, pp. 567 - 569) การละเล่นพื้นเมืองเป็นสัญลักษณ์และเอกลักษณ์และความภาคภูมิใจของชาติ อย่างไรก็ตาม จากการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ คณะผู้วิจัยพิจารณาแล้วว่าจะรวบรวมให้ปรากฏเป็นหลักฐานของแต่ละอำเภอ ทั้ง 7 จังหวัด รวม 63 อำเภอ แม้ว่าการเรียกชื่ออาจจะเหมือนกันก็ตามดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนกีฬาพื้นบ้านที่มีการเล่นทั้ง 7 จังหวัดของภาคตะวันออก

ที่	กีฬาพื้นบ้าน	7 จังหวัดของภาคตะวันออก						
		จันทบุรี	ฉะเชิงเทรา	ชลบุรี	ตราด	ปราจีนบุรี	ระยอง	สระแก้ว
1.	ชักเย่อ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2.	วิ่งกระสอบ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
3.	วิ่งสามขา	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
4.	วิ่งเปี้ยว	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
5.	วิ่งกะลา	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
6.	เดินกะลา	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
7.	วิ่งเก็บของ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
8.	วิ่งวิบาก	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
9.	ลากกบหมาก	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
10.	ลากกบพรวัว	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
11.	กระโดดเชือกเดี่ยว	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
12.	กระโดดเชือกหมู่	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ที่	กีฬาพื้นบ้าน	7 จังหวัดของภาคตะวันออก						
		จันทบุรี	ฉะเชิงเทรา	ชลบุรี	ตราด	ปราจีนบุรี	ระยอง	สระแก้ว
13.	แม่เบี้ย/งูกินหาง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
14.	หมากเก็บ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
15.	ขี่ม้าส่งเมือง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
16.	ปิดตาตีหม้อ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
17.	ตีจับ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
18.	รีรี ข้าวสาร	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
19.	ขี่ม้าก้านกล้วย	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
20.	ลูกข่าง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
21.	มวยทะเล	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
22.	มวยตบจาก	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
23.	กระต่ายขาเดียว	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
24.	แย้ชิงธง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
25.	หัวล้านชนกัน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
26.	โป่งแปะ/ซ่อนหา	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
27.	ทอยเส้น	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
28.	ชนไก่	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
29.	มอญซ่อนผ้า	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
30.	เตย/บัลลูน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
31.	ลิงชิงหลัก	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
32.	อึดัก	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
33.	ตีดลูกหิน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
34.	ลูกหินหลุมเดียว	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
35.	กระโดดกบ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
36.	กาฟักไข่	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
37.	จ้ำจี้	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
38.	เตะปับไกล	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
39.	ตบแผละ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
40.	โพงพาง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
41.	โยนห่วง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
42.	หยอดหลุม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
43.	กำท่าย	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
44.	เป่ายิงฉุบชิงเมือง	-	✓	✓	-	✓	-	-
45.	ขี่ม้าโยนบอล	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓
46.	เสือกินวัว (แบบที่ 1)	-	-	✓	-	-	✓	-
47.	เสือกินวัว (แบบที่ 2)	-	-	✓	-	-	✓	-
48.	ตีวงล้อ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
49.	อ้ายเข้ฮ้ายโง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
50.	แมงมุม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
51.	หมากตะเกียบ	-	-	✓	✓	✓	-	-
52.	แข่งเรือคน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
53.	ชนช้าง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
54.	ป็นเสาน้ำมัน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ที่	กีฬาพื้นบ้าน	7 จังหวัดของภาคตะวันออก						
		จันทบุรี	ฉะเชิงเทรา	ชลบุรี	ตราด	ปราจีนบุรี	ระยอง	สระแก้ว
55.	ยิงหนังสติ๊ก	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
56.	ไม้หึ่ง	✓	✓	✓	-	✓	-	-
57.	เสื่อข้ามหัว	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
58.	เรือบก	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
59.	หมากขุม/หลุมเมือง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
60.	ขี่ม้าตาบอด	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
61.	วิ่งวัวเทียมเกวียน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
62.	ต้องเต	-	✓	✓	-	✓	-	-
63.	เดินโลกแตก	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
64.	กัจจกร	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
65.	เป่ากบ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
66.	มิดดอ	-	-	-	✓	-	-	-
67.	ลูกช่วงรำ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-
68.	ปลาหมอตกกระทะ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
69.	ห่วงยาง	-	✓	✓	-	✓	-	✓
70.	โมร่า	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓
71.	ล้อต๊ोक	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
72.	หมากเข่ง/ตาเข่ง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
73.	คราดนา	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
74.	หมาบ้าเคาะกะลา	-	✓	-	-	-	-	-
75.	แปะแข้ง/แตะหุ่น	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
76.	สะบ้าทอย	✓	-	✓	✓	✓	✓	-
77.	สะบ้าล้อ	-	-	-	✓	-	-	-
78.	สะบ้าติด	-	-	-	✓	-	-	-

จากตารางที่ 1 จากการเก็บรวบรวมข้อมูลกีฬาพื้นบ้านภาคตะวันออกพบว่า กีฬาพื้นบ้าน 7 จังหวัดภาคตะวันออกที่ได้จากการเก็บข้อมูลมีจำนวนทั้งสิ้น 78 ชนิดการเล่นโดยการละเล่นทั้ง 78 ชนิด โดยมีเล่นเหมือนกันทั้ง 7 จังหวัดจำนวน 61 ชนิดและอีก 17 ชนิดบางจังหวัดไม่มีการละเล่นดังนี้ 1) มวยทะเล จังหวัดที่ไม่มีการละเล่น คือ จังหวัดจันทบุรี จังหวัดฉะเชิงเทราและจังหวัดสระแก้ว 2) หัวล้านชนกัน จังหวัดที่ไม่มีการละเล่น คือ จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดระยอง และจังหวัดสระแก้ว 3) เป่ายิงฉุบชิงเมือง จังหวัดที่ไม่มีการละเล่น คือ จังหวัดจันทบุรี จังหวัดตราด จังหวัดระยอง และจังหวัดสระแก้ว 4) ขี่ม้าโยนบอล จังหวัดที่ไม่มีการละเล่น คือ จังหวัดตราด 5) เสือกินวัว (แบบที่1) จังหวัดที่ไม่มีการละเล่น คือ จังหวัดจันทบุรี จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดตราด จังหวัด ปราจีนบุรี และจังหวัดสระแก้ว 6) เสือกินวัว(แบบที่2) จังหวัดที่ไม่มีการละเล่น คือ จังหวัดจันทบุรี จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดตราด จังหวัด ปราจีนบุรี และจังหวัดสระแก้ว 7) หมากตะเกียบ จังหวัดที่ไม่มีการละเล่น คือ จังหวัดจันทบุรี จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง และจังหวัดสระแก้ว 8) ไม้หึ่ง จังหวัดที่ไม่มีการละเล่น คือ จังหวัดตราด จังหวัดระยอง และจังหวัดสระแก้ว 9) ต้องเต จังหวัดที่ไม่มีการละเล่น คือ จังหวัดจันทบุรี จังหวัดตราด จังหวัดระยอง และจังหวัดสระแก้ว 10) มิดดอ จังหวัดที่ไม่มีการละเล่นคือ จังหวัดจันทบุรี จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดระยอง และจังหวัดสระแก้ว 11) ลูกช่วงรำ จังหวัดที่ไม่มีการละเล่น คือ จังหวัดสระแก้ว 12) ห่วงยาง จังหวัดที่ไม่มีการละเล่น คือ จังหวัดจันทบุรี จังหวัดตราด และจังหวัดระยอง 13) หมาบ้าเคาะกะลา จังหวัดที่ไม่มีการละเล่น

คือ จังหวัดจันทบุรี จังหวัดชลบุรี จังหวัดตราด จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดระยอง และจังหวัดสระแก้ว 14) สะบ้าทอย จังหวัดที่ไม่มีการละเล่น คือ จังหวัดฉะเชิงเทรา และจังหวัดสระแก้ว 15) สะบ้าล้อ จังหวัดที่ไม่มีการละเล่น คือ จังหวัดจันทบุรี จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดระยอง และจังหวัดสระแก้ว 16) สะบ้าตืด จังหวัดที่ไม่มีการละเล่น คือ จังหวัดจันทบุรี จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดระยอง และจังหวัดสระแก้ว

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนกีฬาพื้นบ้านที่มีวิธีการเล่นและการเรียกชื่อเหมือนกันทั้ง 7 จังหวัด

ที่	กีฬาพื้นบ้าน	รายชื่อจังหวัดที่มีการเล่นกีฬาพื้นบ้านภาคตะวันออก						
		จันทบุรี	ฉะเชิงเทรา	ชลบุรี	ตราด	ปราจีนบุรี	ระยอง	สระแก้ว
1.	ชักเย่อ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2.	วิ่งกระสอบ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
3.	วิ่งสามขา	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
4.	วิ่งเปี้ยว	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
5.	วิ่งกะลา	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
6.	เดินกะลา	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
7.	วิ่งเก็บของ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
8.	วิ่งวิบาก	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
9.	ลากกาบหมาก	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
10.	ลากกาบพร้าว	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
11.	กระโดดเชือกเดี่ยว	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
12.	กระโดดเชือกหมู่	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
13.	แม่เปี้ย/งูกินหาง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
14.	หมากเก็บ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
15.	ขี่ม้าส่งเมือง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
16.	ปิดตาตีหม้อ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
17.	ตีจับ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
18.	รี รี ข้าวสาร	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
19.	ขี่ม้าก้านกล้วย	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
20.	ลูกข่าง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
21.	ชักเย่อ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

ตารางที่ 2 จากการเก็บรวบรวมข้อมูลกีฬาพื้นบ้านที่มีวิธีการเล่นและการเรียกชื่อเหมือนกันทั้ง 7 จังหวัดพบว่า มีการละเล่นทั้งสิ้น 78 ชนิดและมีการละเล่นที่เหมือนกันแตกต่างกันที่กติกาเหมือน จำนวน 20 ชนิด คือ ชักเย่อ วิ่งกระสอบ วิ่งสามขา วิ่งเปี้ยว วิ่งกะลา เดินกะลา วิ่งเก็บของ วิ่งวิบาก ลากกาบหมาก ลากกาบพร้าว กระโดดเชือกเดี่ยว กระโดดเชือกหมู่ แม่เปี้ย/งูกินหาง หมากเก็บ ขี่ม้าส่งเมือง ปิดตาตีหม้อ ตีจับ รี รี ข้าวสาร ขี่ม้าก้านกล้วยและลูกข่าง

ตารางที่ 3 แสดงชนิดกีฬาพื้นบ้านที่เกิดขึ้นตามแนวความคิดของบรรพชน

เลียนแบบวิถีชีวิต	เลียนแบบสัตว์	เลียนแบบเครื่องมือ/ เครื่องใช้	เลียนแบบอาชีพ	อื่น ๆ
1. ลากกาบหมาก	1. งูกินหาง	1.เดินกะลา	1. ชักเย่อ	1.ตีจับ
2. ลากหางพร้าว	2.ขี้ม้าส่งเมือง	2. วิ่งกะลา	2.วิ่งกระสอบ	2. ลูกข่าง
3.วิ่งสามขา	3.ขี้ม้าก้านกล้วย	3. กระโดดเชือกเดี่ยว	3.วิ่งเก็บของ	3. โป่งแปะ/ซ่อนหา
4. วิ่งเปี้ยว	4.กระต่ายขาเดียว	4. กระโดดเชือกหมู่	4. วิ่งวิบาก	4. ทอยเส้น
5. มวยทะเล	5. แย้ชิงธง	5. ปิดตาตีหม้อ	5. หมากเก็บ	5. มอญซ่อนผ้า
6. มวยตบจาก	6. ชนไก่	6. โยนห่วง	6. รี รี ข้าวสาร	6. เตย/บิลลุน
7. หัวล้านชนกัน	7. ลิงชิงหลัก	7. หยอดหลุม	7. อีตัก	7. ตีตลูกหิน
8. เตะปี่ไถล	8. กระโดดกบ	8. หมากตะเกียบ	8. ตีวงล้อ	8. ลูกหินหลุมเดี่ยว
9. ตบแพละ	9. กาฟักไข่	9. ไม้หึ่ง	9. ปีนเสาน้ำมัน	9. จำจี
10. แข่งเรือคน	10 โพงพาง	10. หมากขุม/หลุมเมือง	10. เรือบก	10. กำทาย
11. ยิงหนังสติ๊ก	11. เสือกินวัว	11. เป่ากบ	11.วิ่งวัวเทียมเกวียน	11. เป่ายิงดูบชิงเมือง
12. เสือข้ามห้วย	12. ขี้ม้าโยนบอล		12. ลูกข่วงรำ	12.ตองเต
13. เดินโลกเถก	13. แมงมุม		13. ห่วงยาง	13.กงจักร
14. หมากเข่ง/ตาเข่ง	14. อ้ายเข้า อ้ายโง		14. คราดนา	14. มิดดอ
15. แข่งพายเรือ	15. ชนช้าง		15.สะบ้าทอย	15. โมรา
	16 ขี้ม้าตาบอด		16. ถีบกระดานเลน	16.ล้อต๊อก
	17.ปลาหมอตกกระทะ			17. แปะแข็ง
	18.หมาบ้าเคาะกะลา			
16. ลากกาบหมาก	1. งูกินหาง	1.เดินกะลา	1. ชักเย่อ	1.ตีจับ

จากตารางที่ 3 จากการเก็บรวบรวมข้อมูลการเล่นกีฬาพื้นบ้านภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่ากีฬาพื้นบ้านที่เกิดขึ้นตามแนวความคิดของบรรพชนนำมาเป็นการเล่นกีฬาพื้นบ้านโดยแบ่งออกได้ดังนี้ 1)การเล่นเลียนแบบวิถีชีวิตจำนวน 15 ชนิด 2)การเล่นเลียนแบบสัตว์จำนวน 18 ชนิด 3) การเล่นเลียนแบบเครื่องมือ/เครื่องใช้จำนวน 11 ชนิด 4)การเล่นเลียนแบบอาชีพจำนวน 16 ชนิด และ 5)การเล่นเลียนแบบอื่น ๆ จำนวน 17 ชนิด

อภิปรายผล

ผลการวิจัยจากการศึกษาและรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ทำให้ทราบว่า กีฬาพื้นบ้านในภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งประกอบด้วย 7 จังหวัดได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง จังหวัดจันทบุรี จังหวัดตราด จังหวัดปราจีนบุรี และจังหวัดสระแก้ว รวมทั้งสิ้น 63 อำเภอ มีการเล่นกีฬาพื้นบ้านที่ศึกษาและรวบรวมจากการสัมภาษณ์และแบบสำรวจจากทั้ง 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มผู้รู้ปราชญ์ชาวบ้าน (Key Informants) 2)กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐ (Casual Informants) 3)กลุ่มทั่วไป(General Information) ในชุมชนมีจำนวนกีฬาพื้นบ้านรวมทั้งสิ้น 78 ชนิดกีฬา และในจำนวนนี้มีถึง 61 ชนิดที่มีการเล่นเหมือนกันและเล่นกันในทุกพื้นที่ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งจากการสัมภาษณ์และวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆแล้ว เนื่องจากมีความเป็นไปได้ที่ผู้คนพื้นที่ดั้งเดิมของพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนใหญ่เป็นชาวไทยเชื้อสายจีน และอาจจะแตกต่างกันไปบ้างที่เป็นชาวยุวน ชาวไทยมุสลิม ลาวโซ่ง ชาวซอง ซึ่งสอดคล้องกับ โอลาร์ ถิ่นบางเตียว (Olarn Thinbangtieo, 2018, pp. 59 - 79) ชาวจีนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการพัฒนาระบบการผลิตเพื่อขายด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และพาณิชย์กรรมซึ่งก่อให้เกิดชนชั้นชาวจีนภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่สร้างการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจให้กับภูมิภาคในการเป็นระบบเศรษฐกิจคู่ขนานเพื่อยังชีพ และเพื่อการค้า โดยชาวจีนเหล่านี้ให้ความสำคัญกับระบบเครือญาติและการ

จัดการครอบครัวยุคใหม่ได้ระบบบงส์ และต่อมาได้มีการเคลื่อนย้ายถิ่นฐานออกไปประกอบอาชีพหากินในพื้นที่ใหม่ ซึ่งการเคลื่อนย้ายถิ่นของบรรพชนเหล่านี้จึงนำกิจกรรมต่างทางด้านขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมติดไปด้วย สอดคล้องกับ นฤนาถ ไกรนรา (Narunat Krainara, 2012) ได้ศึกษา การสื่อสารแนวคิด การกีฬาผ่านภาพการละเล่นในงานจิตรกรรมฝาผนังไทย การศึกษาวิธี การสื่อสารด้วยภาพ โดยการใช้ภูมิปัญญาในการถ่ายทอดผ่านสัญลักษณ์ภาพและในฐานะ ที่เป็นประวัติศาสตร์ของการสื่อสารการกีฬา แบบอย่างที่มีคุณค่าและมีประโยชน์อย่างมาก ต่อนักสื่อสารด้านกีฬาในปัจจุบันโดยศึกษาเนื้อหาของภาพที่สะท้อนแนวคิดเรื่องการกีฬา ที่ปรากฏในงานภาพจิตรกรรมฝาผนังไทย รวมทั้งวิธีการนำเสนอลักษณะภาพการละเล่นในงานจิตรกรรมฝาผนังไทย ทั้งภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคอีสาน และภาคใต้ รวมทั้งสิ้นจำนวน 18 วัด ใน 14 จังหวัด ผลการวิจัยพบว่า เนื้อหาของภาพการละเล่นที่ปรากฏในงานภาพจิตรกรรมฝาผนังไทยมี 7 ลักษณะ ได้แก่ 1) การต่อสู้ 2) การแข่งขันด้านความเร็ว 3) การแข่งขันด้านสติปัญญา 4) การเล่นเป็นทีม 5) การใช้ทักษะการทรงตัวและการควบคุมอุปกรณ์ 6) การเชียร์ และ 7) การเล่นแบบเด็ก สอดคล้องกับ ธรรมบุญถาวรสิริวงษ์ (Thammanoon Thavornsivawong, 2013) ได้ศึกษาภูมิปัญญา การละเล่นพื้นบ้านของเด็กไทยภาคกลางเพื่อการออกแบบภายใน สถาปัตยกรรมและการแสดง สำหรับเยาวชน โดยการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาลักษณะวิธีการเล่น ต้นกำเนิด การเล่น กระบวนการเล่น อุปกรณ์การเล่น คุณค่าจากการเล่น รวมถึงการศึกษาสภาพแวดล้อมสถานที่เล่น และพฤติกรรมกลุ่มเป้าหมาย แนวคิดที่สามารถถ่ายทอดภูมิปัญญา ที่แฝงอยู่ในภูมิปัญญาการละเล่นพื้นบ้าน ทำการศึกษาและแปรรูปเพื่อการออกแบบภายใน ก่อให้เกิดการประสานที่แฝงอยู่ในพื้นที่ใช้สอยต่างๆ ของโครงการ และเชื่อมโยงสู่บริบท ภายนอกของสถาบันศิลปการแสดงสำหรับเยาวชน

อย่างไรก็ตามการเล่นกีฬาพื้นบ้านของชาวภาคตะวันออก จากข้อมูลที่ได้มานี้ จำแนกได้ว่ากีฬาพื้นบ้านเหล่านี้เกิดขึ้นจากแนวคิดของบรรพชนที่เห็นหรือเลียนแบบจากวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน เลียนแบบจากการประกอบอาชีพ รวมทั้งการเลียนแบบสิ่งที่พบเห็นในแต่ละวันของสัตว์และธรรมชาติต่าง ๆ ซึ่งทั้งสามเรื่องนี้พบว่าเป็นหลักและเป็นจุดเริ่มของความคิดในการวางรูปแบบการเล่น ตั้งกฎ กติกาการแข่งขันขึ้นมาเพื่อเล่นและแข่งขันโดยคำนึงถึงความสนุกสนานหรือการประกวด ประชันกันเพื่อแสดงความสามารถของคนในยุคหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับ ชัชชัย โกมารทัต (Chuchchai Gomaratut, 2006, pp. 401) ที่ให้ความเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า ชื่อของกีฬาพื้นบ้านหรือกีฬาพื้นเมืองไทยส่วนใหญ่ จะบ่งบอกถึงต้นกำเนิดแนวคิด ความเชื่อหรือแรงจูงใจที่ทำให้เกิดการเล่นกีฬานั้น ๆ ขึ้น รวมถึงลักษณะและวิธีการเล่น ก็บ่งบอกถึงต้นกำเนิดการเล่นกีฬานั้น ๆ ด้วย ส่วนสถานที่ที่ชาวบ้านนิยมใช้เป็นสถานที่เล่นกีฬาพื้นบ้านนั้น ก็จะเป็นลานวัด ทั้งนี้เป็นเพราะคนในสมัยโบราณ วิถีชีวิตผูกพันอยู่กับวัด วัดจึงเป็นศูนย์รวมของทุกเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นการศึกษา พิธีกรรมทางศาสนา กิจกรรมรื่นเริงที่เรียกว่างานวัด หรือเป็นที่ประชุมปรึกษาหารือของชาวบ้าน ดังนั้นการละเล่นต่างๆจึงใช้บริเวณวัดเป็นสถานที่ประกอบกิจกรรมต่าง ๆ เนื่องจากที่ได้กล่าวมาแล้วว่า การเล่นกีฬาพื้นบ้าน และกีฬาพื้นบ้านนั้นก็จะมีกิจกรรมที่สามารถเล่นได้ทั้งเด็ก วัยรุ่น และผู้ใหญ่ ซึ่งก็จะมี ความแตกต่างไปบ้างในลักษณะความหนัก ความเข้มข้น ของกีฬานั้นๆ สอดคล้องกับ กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม (Department of Cultural Promotion Ministry of Culture, 2016, p. 12) องค์ความรู้ ความสามารถและทักษะซึ่งเกิดจาก การสั่งสมประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้เลือกสรร ประยุกต์ พัฒนา ถ่ายทอด สืบต่อกันมาเพื่อใช้แก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม และเหมาะสมกับยุคสมัย ภูมิปัญญาของไทยมีความเด่นชัดในหลายด้าน ทั้งด้านเกษตรกรรม ศิลปกรรม วรรณกรรมและภาษา เป็นสิ่งสะท้อนถึง ความสามารถของผู้คนในท้องถิ่นอันเกิดจากการสั่งสมสติปัญญาความรู้ที่หลากหลาย และการปรับตัวผสมผสานให้เกิดความกลมกลืนกับธรรมชาติกระบวนการเหล่านี้ ได้ผ่านมาหลายชั่วอายุคนจนสืบทอดเป็นวิถีในการดำเนินชีวิตที่เหมาะสมกับ สังคมไทย สอดคล้องกับ มาลี กาบมาลา (Malee Kabmala, 2018, pp. 75 - 116) การละเล่นพื้นบ้านเป็นทุนวัฒนธรรมของท้องถิ่น แต่ด้วยบริบททางสังคม ปัจจุบัน

ช่วยให้คนในยุคปัจจุบันมองเห็นคุณค่าของการละเล่นเพิ่มมากขึ้น โดยถูกนำมาใช้ในวัตถุประสงค์และบริบทสังคมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ การท่องเที่ยว สังคมทุนนิยมและ สังคมโลกาภิวัตน์ สื่อสมัยใหม่ โดยรัฐบาลได้มอบหมายให้กระทรวงวัฒนธรรมกำหนดกรอบ นโยบายในการส่งเสริมและตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าของทุนวัฒนธรรมของประเทศ โดยการพัฒนาวัฒนธรรมเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยส่งเสริมการนำทุนวัฒนธรรม และ ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนานวัตกรรมเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มแก่การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม สินค้าและบริการบนฐานความรู้ความคิดสร้างสรรค์การอนุรักษ์

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้

- 1.เห็นสมควรให้มีการเผยแพร่สู่อนุชนรุ่นหลังโดยจัดไว้ในหลักสูตรท้องถิ่นของสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งระดับการศึกษาภาคบังคับ เพื่อให้อนุชนรุ่นหลังได้เล่นเพื่อความสุขสนุกสนานและการออกกำลังกายและร่วมกันอนุรักษ์รักษาไว้ อาจจะจัดไว้ในวิชาพลศึกษาให้มีการสอนและเล่นกันในโรงเรียน
- 2.ควรจัดให้มีการเสวนากีฬาพื้นบ้านโดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุ เนื่องจากบางชนิดกีฬาได้หลงลืมหรือสูญหายไปแล้ว จะได้รื้อฟื้นขึ้นมา และจัดให้มีการแข่งขันในโรงเรียน งานเทศกาลต่างในระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด
- 3.จัดการแข่งขันอย่างเป็นทางการเช่นเดียวกับกีฬาสากล โดยให้หน่วยงานของรัฐหรือมหาวิทยาลัยเป็นผู้ดำเนินการจัดการแข่งขันปีละครั้ง เพื่อให้เยาวชนในทุกภูมิภาคได้เล่น
- 4.การวิจัยในเรื่องกีฬาพื้นบ้านควรมีการสอบถามนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อสอบถามถึงความรู้ทางด้านการเล่นกีฬาพื้นบ้านอะไรบ้าง ในการพัฒนาการเล่นกีฬาพื้นบ้านของประเทศไทยต่อไป

References

- Araya Thavornsawat. (2012). *Guidelines for promoting and supporting Thai traditional sports in basic development Thai Athletes*. (Research Report). Research and Development Group, Sports Bureau, Department of Physical Education, Ministry of Tourism and sports.
- Boonchom Srisa - Ard. (1989). *Statistical methods for research*. Department of Basic Education. Faculty of Education Srinakharinwirot University.
- Chuchchai Gomaratut. (2006). *Northeast folk sports*. Bangkok: Sathaporn Books.
- Chuchchai Gomaratut. (2011). *Thai traditional sports in the central region*. Bangkok: Sathaporn Books.
- Department of Cultural Promotion Ministry of Culture. (2016). *Culture way of life and wisdom*. Ministry of Culture.
- Malee Kabmala. (2018). Analytico - synthetic method for building Isan children folk plays ontology. *Journal of Information Science*, 36(2), 75 – 116.
- Narunat Krainara. (2012) Sports communication in Thai temples mural paintings. *Journal of Communication Arts Review*, 18(1), 97 – 110.
- Olan ThinBangTieo. (2018). The economic role of Chinese people during the early Rattanakosin period in coastal areas Eastern. *Journal of Humanities and Social Sciences*, 24(46), September- December. 59 – 79.

- Suphachokchai Nanthasri. (2021). Creating database, innovation and making use of folk games for the elderly in Kamphaeng Phet Province. *Journal of Pacific Institute of Management Science Humanities and Social Science*, 7(3), 139 – 150.
- Thammanoon Thavornsivawong,(2013). *The wisdom of Thai children's folk games for interior design of the youth performing arts institute of Bangkok* (Master's thesis), Silpakorn University.
- Vangie Boto - Montillano. (2014). Revisiting traditional games in the heart of Filipino in the province of Cavite "A community based program intervention". *International Journal of Health, Physical Education, & Computer Science in Sport*, 15(1), 567 – 569.